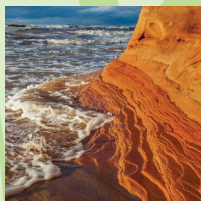

Dabas aizsardzības
pārvalde

Neformālās
izglītības
iespējas
dabas
centros

Izzini
dabu
dabā

VĒROJOT, SASKAITOT, UZRAUGOT,
RŪPĒJAMIES PAR DABAS DAŽĀDĪBAS
UN TĀS DĀRGUMU
SAGLABĀŠANU

DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE

Dabas aizsardzības pārvalde īsteno Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu un pārvaldīšanu, lai sekmētu mūsu dabas vērtību saglabāšanu un to ilgtspējīgu izmantošanu sabiedrības labklājības un veselīgas vides nodrošināšanai.

Gan ikdienas pienākumos, gan īstenojot dažnedažādus projektus, Dabas aizsardzības pārvalde nodrošina biotopu atjaunošanas un saglabāšanas pasākumus, izstrādā vadlīnijas un rekomendē veicamās apsaimniekošanas formas, analizē dažādu saimniekošanas metožu ietekmi uz dabas daudzveidību, monitorē dažādu sugu izplatību Latvijā, izbūvē un uztur infrastruktūru izzinošām un dabas tūrismu veicinošām aktivitātēm, īsteno neformālo dabas izglītību.

KAS IR DABAS IZGLĪTĪBA?

Tā ir tava iespēja mācīties par dabu dabā. Atkarībā no vecuma saprast cilvēka un dabas harmoniskās līdzāspastāvēšanas iespējas, izzināt mūsu dabas un ainavu unikālītāti un vērtības, darbojoties kopā ar ekspertiem, apgūt saudzīgas rīcības un saimniekošanas metodes.

KUR?

Visā Latvijā sešos Dabas aizsardzības pārvalds dabas centros:

- 📍 Gaujas Nacionālā parka dabas centrā;
- 📍 Ķemeru Nacionālā parka dabas centrā;
- 📍 Līgatnes dabas taku dabas centrā;
- 📍 Rāznas Nacionālā parka dabas centrā;
- 📍 Slīteres Nacionālā parka dabas centrā;
- 📍 Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas centrā.

KĀ?

Aktivitātes notiek gan lauku apvidū, gan pilsētvidē, telpās un brīvā dabā.

Tās ir

- 📍 dabas izziņas un radošās nodarbības,
- 📍 izziņas pārgājieni,
- 📍 interaktīvas izstādes,
- 📍 lekcijas,
- 📍 dažādi dabas izziņas pasākumi.

Dabas centros ir pieejami:

- 📍 daudzveidīgi informatīvie materiāli;
- 📍 tematiskās ekspozīcijas un izstādes;
- 📍 speciāls inventārs dabas izziņai;
- 📍 darba lapas;
- 📍 dažādas izziņas spēles.

KO?

Dabas centros var:

- 🕒 izziņāt Latvijas dabas aizsardzības sistēmu;
- 🕒 izprast dabas saglabāšanas nepieciešamību;
- 🕒 apgūt daudz jauna un interesanta par Latvijā mītošām augu un dzīvnieku sugām;
- 🕒 izprast savas rīcības ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības stāvokli;
- 🕒 apgūt dabai un pašiem sev draudzīgas saimniekošanas metodes;
- 🕒 gūt iedvesmu, lai dotos dabā.

KAM?

Piedāvājums domāts dažāda vecuma un sociālām grupām:

- 🕒 pirmsskolas vecuma bērniem, skolēniem, studentiem;
- 🕒 strādājošajiem, mājsaimniecēm, pensionāriem;
- 🕒 izglītības iestāžu darbiniekiem;
- 🕒 lauksaimniekiem;
- 🕒 pašvaldību darbiniekiem un deputātiem;
- 🕒 privātuzņēmējiem;
- 🕒 tūrisma jomā strādājošajiem.

🌀 pirmsskolēniem

tiešā izzināšana caur sajūtām un rotaļām ar pētniecības ievirzi;

🌀 sākumskolēniem

priekšstatu apgūšana, ar uzsvāru uz dabas objektu iepazīšanu un atpazīšanu, veicinot valodas attīstību un praktiskās iemaņas;

🌀 pamatskolēniem

izzināšana darbībā – dabas likumsakarību pētīšana, izvirzot hipotēzes un meklējot pierādījumus, vērtību sistēmas veidošana ar vides vērtību elementiem;

🌀 vidusskolēniem

vidusskolu un profesionāli tehnisko skolu audzēkņiem – dabas izzināšana ar akadēmiski zinātnisko izpēti pieeju;

🌀 pieaugušajiem

dabas izzināšana, izmantojot kā sajūtu metodi, tā arī zinātnisko pieeju, kas ietver gan pētniecību, gan monitoringu;

🌀 tūristiem

gan Latvijas, gan ārzemju – vietējo dabas vērtību izzināšana caur sajūtām, pētniecību un diskusiju.

Sīkāka informācija mūsu tīmekļa vietnes www.daba.gov.lv sadaļā [Dabas izglītība](#).

Pirmsskolai - pedagogiem

Pirmsskolai

12 stundu kursi dalīti 2 - 3 dienās.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs.

Programma “Dabas un pirmsskolas izglītības mācību programmas mijiedarbība” nodrošina pirmsskolas pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi bērnu intereses radīšanai par dabaszinībām, organizējot pētniecībā balstītu pedagoģisko procesu.

Kursu laikā:

- 🕒 paplašināsim zināšanas par pētniecības prasmju attīstīšanu bērniem, spēļu un rotaļu organizēšanu brīvā dabā;
- 🕒 pilnveidosim prasmes par apkārtējās vides izmantošanas iespējām pirmsskolas pedagoģiskajā darbībā;
- 🕒 iepazīsim citu pedagogu pieredzi dabaszinību apguvē;
- 🕒 atkārtosim bērnu attīstības posmus, kas ietver informāciju par viņu uzvedību, attīstību;
- 🕒 iegūsim ieteikumus sadarbībai ar vecākiem.

Kursi tiek organizēti sadarbībā ar novadu Izglītības pārvaldēm.

Par kursiem interesēties tuvākajā dabas izglītības centrā un novadu izglītības nodaļās.

Pirmsskolai - audzēkņiem

Pirmsskolai

Nodarbības ilgums 30-40 minūtes.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs.

Nodarbību tēmas

1. Koki dažādos gadalaikos

- ☉ Gadalaiki un koku izskats.
- ☉ Koku atpazīšana dabā pēc lapām, stumbriem, augļiem un koku pirmajiem burtiem.
- ☉ Lapkoku un skujkoku atšķirības.

2. Mūsu kaimiņi - putni

- ☉ Latvijas putni – to iepazīšana pēc lieluma, spalvu ietēpa un dzīvesvietas.

3. Zivs vecuma noteikšana, krāsainā zivs

- ☉ Zivs vecuma noteikšana ar tās zvīņu palīdzību.
- ☉ Savas krāsainās zivs izveide no papīra vai filca.

4. Latvijas zīdītājdzīvnieki

- ☉ Latvijas zīdītājdzīvnieku atpazīšana.
- ☉ "Barības šķīvja" izveide – zaķim, lācim, ezim, lapsai, alnim, stirnai, vāverei.

Sākumskolai

Sākumskolai

Nodarbības ilgums 30-40 minūtes.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs. Nodarbību tēmas sasaucas ar sākumskolas mācību programmu.

Nodarbību tēmas

1. Dzīvības pazīmes, dzīvais un nedzīvais dabā

- ☉ Gadalaiki un dzīvības galvenās pazīmes.
- ☉ Dzīvās un nedzīvās dabas elementi, to savstarpējā saistība.

2. Ekosistēmas - pļava, mežs, ezers, upe, purvs, jūra

- ☉ Ekosistēmu nozīme dabā un cilvēku dzīvē.
- ☉ Dažādās ekosistēmās sastopamo augu un dzīvnieku atpazīšana.
- ☉ Ārstniecības, indīgie un aizsargājamie augi – to iepazīšana un nozīme.

3. Augi dažādos gadalaikos

- ☉ Laika apstākļi dažādos gadalaikos un augu pielāgošanās tiem.
- ☉ Aktivitāšu galds "Koku vainaga forma, miza, sēklas".
- ☉ Darbs ar noteicējiem koku atpazīšanai dabā.
- ☉ Koks un tā kaimiņi, dižkoks.

4. Latvijas reljefs, augsne, ieži, pazemes ūdeņi un dabas ainavas

- ☉ Piktogrammas dabas objektos un cilvēku uzvedība dabā.
- ☉ Orientēšanās kartē – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.
- ☉ Bioloģiskās daudzveidības nozīme.
- ☉ Ūdens agregātstāvokļi un tā riņķojums dabā.

Pamatskolai

Nodarbības ilgums 30-40 minūtes.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs. Tēmas sasaucas ar botānikas, zooloģijas, anatomijas, ķīmijas un ģeogrāfijas mācību programmu.

Nodarbību tēmas

1. **Dabas aizsardzība un Latvijas ainava**
  - ☉ Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā, to loma un nozīme.
  - ☉ Dabiskās ainavas, cilvēka darbības ietekme uz tām.
2. **Ekosistēmas**
  - ☉ Augi ekosistēmās – purvā, ezerā, mežā, pļavā, jūras piekrastē.
  - ☉ Ēdamās, neēdamās sēnes, sēņošana – kāpēc un kā.
  - ☉ Ekosistēmas un to sniegtie pakalpojumi.
3. **Aļģes, ķērpji, papardes, kosas, staipekņi**
  - ☉ Aļģes jūras piekrastē.
  - ☉ Gaisa kvalitātes noteikšana, izmantojot piecas ķērpju sugas.
  - ☉ Papardes, kosas, staipekņi – augšanas vietas.
4. **Augi**
  - ☉ Augi kukaiņēdāji.
  - ☉ Ārstniecības un indīgie augi.
  - ☉ Koki – zemeslodes plaušas, apkārtnes koku atpazīšana, to nozīme.
5. **Latvijas dzīvnieki**
  - ☉ Dzīvās radības un augi ūdenī, ūdens kvalitātes noteikšana.
  - ☉ Apdraudētās dzīvnieku sugas Latvijā.
  - ☉ Putnu atpazīšana, gājputni un nometnieki, ūdensputni.
  - ☉ Savvaļas sugu starptautiskā aizsardzība – Vašingtonas konvencija jeb CITES.

Vidusskolai

Nodarbības ilgums 30-40 minūtes.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs. Nodarbības vidusskolas skolēniem, profesionāli tehnisko skolu audzēkņiem un studentiem.

Nodarbību tēmas

1. Pasaule ap mums un tās pētīšana

- ☉ Ainava – saimnieciskā darbība un dabas elementu saglabāšana.
- ☉ Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un bioloģiskā daudzveidība.
- ☉ Latvijas vieta Eiropas dabas aizsardzības sistēmā – *Natura 2000*.
- ☉ Invazīvās sugas Latvijā – augi, zivis, putni.

2. Vides faktoru ietekme

- ☉ Vides faktoru ietekme uz ekosistēmu pastāvēšanu.
- ☉ Nepērc dzīvību – Vašingtonas konvencija jeb CITES.

3. Ekoloģiskās sistēmas un ekosistēmas struktūras

- ☉ Ekosistēmu pakalpojumu pieeja – veids, kā izprast dabas un cilvēku mijiedarbību, kā arī novērtēt dabas bagātības.
- ☉ *Natura 2000* un starptautiskās konvencijas.
- ☉ *Ramsāres* konvencija mitrāju aizsardzībai.
- ☉ Klimata pārmaiņas – cēloņi un tās ietekmējošie faktori, to ietekme uz dabu un cilvēku dzīvi.

Pieaugušajiem

Nodarbības ilgums 40-80 minūtes.

Nodarbības notiek gan telpās, gan ārā.

Nodarbībās ir individuālais, pāru un grupu darbs.

Nodarbību tēmas

1. Latvijas ainava un dabas aizsardzība

- ☉ Dabiskās ainavas, cilvēka darbības ietekme uz tām.
- ☉ Latvijas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, to loma un nozīme.
- ☉ Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijas – saimniekošanas iespējas katrā no tām.
- ☉ Dabai draudzīgas uzvedības principi, atkritumu ietekme uz dabas daudzveidību.

2. Īpaši aizsargājamās augu sugas un indikatorsugas dabiskajās pļavās un ganībās

- ☉ Sugu un biotopu aizsardzības likums.
- ☉ Pļavas augu sugu atpazīšana.
- ☉ Rīcības iespējas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai pļavās.

3. Zālāji - uz zināšanām balstīta biotopa apsaimniekošana

- ☉ Zālāju loma dabas daudzveidības saglabāšanā un dabisko zālāju atpazīšana.
- ☉ Kāpēc nepieciešama bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošana?
- ☉ Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana un uzturēšana.

4. Koks - dižkoks

- ☉ Dižkoka statuss – koku sugas un to dimensijas jeb kritēriji.
- ☉ Dižkoka nozīme dabā un rīcības iespējas dižkoka apkaimē.
- ☉ Dižkoku uzmērīšana un tā “pasītes” aizpildīšana.

5. Mežs - uz zināšanām balstīta biotopa apsaimniekošana

- ☉ Mežu loma bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.
- ☉ Apsaimniekošanas piemēru demonstrācija.
- ☉ Mežu biotopu apsaimniekošanas talkas.

6. Ūdeņu apsaimniekošana dabas daudzveidībai

- ☉ Upju un ezeru biotopi – jēdzienu skaidrojums un funkcionalitātes raksturojums.
- ☉ Kā novērtēt ūdeņu biotopu kvalitāti?
- ☉ Biotopu atjaunošanas un apsaimniekošanas metodes.

7. Piekrastes apsaimniekošana dabas daudzveidībai

- ☉ Piekrastes biotopu veidi Latvijā, to ekoloģijas raksturojums.
- ☉ Piekrastes biotopu nozīme cilvēka dzīvē.
- ☉ Galvenās piekrastes biotopu atjaunošanas un apsaimniekošanas metodes.
- ☉ Pelēko kāpu veģetācijas un sugu raksturojums.
- ☉ Pelēko kāpu stāvokļa novērtēšana:
  - biotopu un raksturīgo augu sugu noteikšana;
  - kvalitātes novērtēšana;
  - kvalitātes un apsaimniekošanas metožu apspriešana.

8. Vietējie un svešinieki florā un faunā

- ☉ Vietējās, svešzemju, ekspansīvās un invazīvās sugas, to savstarpējā saistība.
- ☉ Invazīvo augu sugu atpazīšana dabā.
- ☉ Agri pavasarī ziedošie augi.
- ☉ Kas vajadzīgs augiem, kā to nodrošināt ar iespējami minimālu ietekmi uz dabu?

9. Ekosistēmu pakalpojumi un to izpratne

- ☉ Cilvēka darbības ietekme uz ekosistēmām.
- ☉ Dabai draudzīgi pasākumi un to izmantošana savās saimniecībās.
- ☉ Ekonomiskais un dabas resursu ietaupījums, saprātīgi izmantojot dabas piedāvājumu.

10. Neregulēta starptautiskā tirdzniecība - apdraudējums savvaļas sugu pastāvēšanai

- ☉ Vašingtonas konvencijas jeb CITES būtība, un galvenie darbības principi.
- ☉ Iespējamie draudi savvaļas augu un dzīvnieku sugām, alternatīvas to izmantošanā.
- ☉ Kādas sugas Latvijā bija iznīcinātas, atkal atjaunotas, kādēļ?

Daru labu dabai

KAS?

3-50 cilvēku lielas grupas.

KAD?

No janvāra līdz decembrim.

KUR?

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās visā Latvijā.

DARU LABU DABAI

Talkojot dabai:

- ✔ izglītojamies praktiskā darbā reālā vidē;
- ✔ saliedējam komandu;
- ✔ dodamies Latvijas dabā savādāk kā ierasts;
- ✔ saglabājam dabas vērtības.

Izvēlies:

Dižkoku atēnošana

Ļāvu ūāušana,
siena novākšana

Invazīvo sugu
apkarošana

Koku un krūmu izciršana,
apauguma novākšana

Niedru ūāušana un
novākšana

Erozijas novēršana

Ūdensteču atbrīvošana,
straujteču veidošana

Sadarbībā ar

**Pasaules
Dabas
Fonds**

sadarbībā ar

Skaties www.darudabai.lv

#Dabā ejot. Ko atnesi, to aiznes!

Daba ir ne vien skaista vieta, kur atpūsties, doties pārgājienu, velo izbraucienos, makšķerēt, sēņot, ogot un vērot putnus. Tā ir arī mājvieta putniem, zvēriem, kukaiņiem un augiem.

Tāpēc, dodoties dabā, atceries,

 KO atnesi, TO aiznes!

Pievērs uzmanību līdzī nēmamo produktu iepakojumiem.

Nenes līdzī neko lieku, lai nerastos vēlme no tā pusceļā atbrīvoties.

Nemeklē mazās atkritumu urnas pārgājienu maršrutos mežā, purvā vai citviet. Nes tukšos iepakojumus sev līdzī un izmet tos lielajās atkritumu tvertnēs, piemēram, stāvlaukumos.

Kāpēc tas ir tik svarīgi?

Mazo urnu apsaimniekošana prasa gana lielus finanšu resursus. Ietaupīto naudu varētu ieguldīt, piemēram, jaunu taku, laipu vai atpūtas objektu izveidē.

Atkritumu apsaimniekošana dabā ir ļoti sarežģīta apgrūtinātās piekļuves dēļ.

Tukšie iepakojumi var kļūt par nāves slazdiem rāpuļiem, putniem un citai dzīvai radībai.

Urnu saturu pa apkārtni iznēsā putni un citi dzīvnieki.

Kopā mēs varam rūpēties par tīru vidi, kas rada prieku mums pašiem un novērš apdraudējumu mežu, pļavu, purvu un ūdeņu iemītniekiem!

Sadarbībā ar

**Pasaules
Dabas
Fonds**

sadarbībā ar

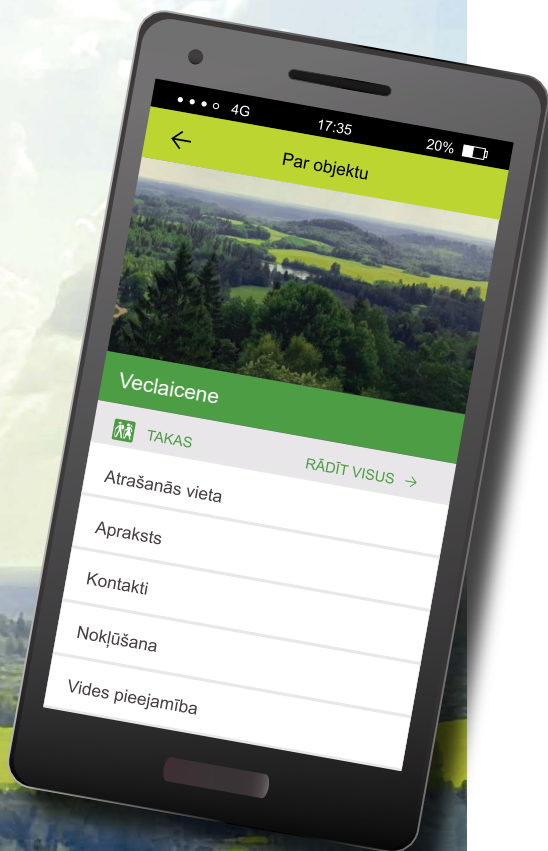
Iepazīsti LATVIJAS skaistākās vietas

MOBILĀ LIETOTNE

Sniedz iespēju ātri un ērti plānot atpūtu dabā.

- ☞ Vairāk nekā 500 dabas takas, apskates objekti, maršruti un idejas.
- ☞ Kartes, informācija un nokļūšana.
- ☞ Virtuālas tūres un video.

Sameklē savu dižkoku!

Dižkoki ir:

- ☑ savu sugu vecākie, garākie un resnākie eksemplāri;
- ☑ nozīmīgi un izcili ainavas elementi – dabas krāšņuma un varenības apliecinājumi;
- ☑ mājvieta daudzām dzīvo organismu sugām, tostarp retām un apdraudētām;
- ☑ vēstures liecinieki cauri gadu simtiem.

Ikvienas sugas koki var kļūt par dižkokiem. Taču visbiežāk dabā sastapsi

Uzzini, kā pareizi noteikt dižkokus »
Noskaidro, kuram no tiem līdzinies tu »
Ievadi atrastā dižkoka datus »

 dizosanas.lv100.lv

Piesakies nodarbībām!

Gaujas Nacionālā parka dabas centrs

- 📍 Baznīcas iela 3, Sigulda, LV 2150
- 📧 gauja@daba.gov.lv

Līgatnes dabas taku dabas centrs

- 📍 Līgatnes pag., Cēsu nov., LV-4108
- 📧 ligatnesdabastakas@daba.gov.lv

Ķemeru Nacionālā parka dabas centrs

- 📍 "Meža māja", Ķemeri, Jūrmala, LV-2012
- 📧 kemeri@daba.gov.lv

Rāznas Nacionālā parka dabas centrs

- 📍 Skolas iela 3, Lipuški, Mākoņkalna pag., Rēzeknes nov., LV-4626
- 📧 razna@daba.gov.lv

Slīteres Nacionālā parka dabas centrs

- 📍 "Šlīteres mežniecība", Šlītere, Dundagas pag., Talsu nov., LV 3270
- 📧 slitere@daba.gov.lv

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā dabas centrs

- 📍 Rīgas iela 16, Salacgrīva, Limbažu nov., LV-4033
- 📧 ziemelvidzeme@daba.gov.lv

Plašāka informācija par katru dabas centru www.daba.gov.lv

Dabas aizsardzības pārvalde

- 📍 Baznīcas iela 7, Sigulda, LV 2150
- ☎ +371 67 509 545 @ pasts@daba.gov.lv
- 🏠 <https://www.daba.gov.lv>
- 📘 <https://facebook.com/dabaspārvalde>
- 🐦 <https://twitter.com/dabaDAP>

© DAP 2021